

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การคุ้มครองสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของคนงานในการประกอบอาชีพ ก็เพื่อให้คนงานที่ทำงานในสถานประกอบการ เช่น อุตสาหกรรม เกษตรกรรมเหมืองแร่ ป่าไม้ ก่อสร้าง งานพาณิชยกรรม และอาชีพอื่น ๆ ได้มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีความปลอดภัยในการทำงาน ซึ่งเป็นการช่วยให้คนงานได้มีสมรรถภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้น และจะนำมาซึ่งผลผลิตสูง งานทางด้านส่งเสริมและคุ้มครองสุขภาพอนามัยนี้ จึงนับว่าเป็นงานที่มีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติ การพัฒนารูปแบบของการคุ้มครองสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยนี้ จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับบุคคล 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายลูกจ้าง ฝ่ายนายจ้าง และฝ่ายรัฐบาล รัฐบาลทำหน้าที่เป็นผู้บริหารงานคุ้มครองนี้ ซึ่งเปรียบเสมือนกับแกนกลาง ส่วนนายจ้างและลูกจ้างเปรียบเสมือนแขนขาทั้งสอง รัฐบาลจำเป็นจะต้องรักษาความสมดุลของแขนขาทั้งสอง และจะเอนเอียงไปฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ได้ ด้วยเหตุนี้เองรัฐบาลจึงจำเป็นต้องมีกฎหมายหรือมาตรการที่ใช้คุ้มครองสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย เพื่อใช้ในการบริหารงานและให้ความเป็นธรรมแก่ทั้งนายจ้างและลูกจ้าง กฎหมายที่ใช้ส่วนใหญ่มักจะคล้ายกันหลายประเทศ และมักจะมีชื่อว่าการกฎหมายความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยของผู้ประกอบอาชีพ (Occupational Safety and Health Act)¹ ความสำเร็จของนายจ้างต่อลูกจ้างเมื่อมีการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยหรือถึงแก่ความตาย เนื่องจากการทำงานตลอดจนการจัดสวัสดิการเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย และความปลอดภัย

¹ ชุมภูศักดิ์ พูลเกษ, “ความเป็นมาและนโยบายของกฎหมายความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยของผู้ประกอบอาชีพ,” เอกสารแปลและรวบรวมเรื่อง OSHA กฎหมายความปลอดภัยและสุขภาพของผู้ประกอบอาชีพ, หน้า 1.

สำหรับลูกจ้าง ซึ่งนอกจากจะมีผลกระทบต่อตัวนายจ้างลูกจ้างโดยตรงแล้วยังมีผลกระทบต่อประชาชนและสภาพแวดล้อมโดยส่วนรวมด้วย

ความปลอดภัยในการทำงานเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินธุรกิจของสถานประกอบการหรือแม้แต่ผู้ประกอบการธุรกิจส่วนตัว เพราะถ้าคนงานประสบอันตรายเจ็บป่วยหรือเป็นโรคอันเนื่องมาจากการทำงาน ในสถานประกอบการย่อมเป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้สถานประกอบการต้องประสบปัญหาในการผลิต เช่น การผลิตต้องหยุดชะงักหรือลดลงจากที่เคยผลิตได้ อันเป็นผลมาจากคนงานที่ประสบอันตรายไม่สามารถทำงานได้ต้องขาดงาน และต้นทุนการผลิตสูงขึ้นเพราะสถานประกอบการจำเป็นต้องหากคนงานใหม่และฝึกงานใหม่เพื่อทดแทนคนงานเก่า เป็นต้น นอกจากนี้การประสบอันตรายหรือได้เห็นเพื่อนร่วมงานประสบอันตรายจากการทำงานหรือเจ็บป่วย ย่อมทำให้คนงานผู้นั้นต้องเสียขวัญกำลังใจในการทำงาน การสร้างความปลอดภัยไม่เพียงแต่จะเพิ่มผลกำไรให้แก่สถานประกอบการเท่านั้น แต่ยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ลดการเสี่ยงภัยจากการทำงานและสร้างขวัญกำลังใจให้แก่คนงานอีกด้วย² ในปัจจุบันประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาประเทศหนึ่งซึ่งตื่นตัวในการพัฒนาอุตสาหกรรมในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) และฉบับที่ 6 (2530-2534) รัฐบาลได้กำหนดนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมไว้ค่อนข้างชัดเจน ทำให้มีโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว จนกระทั่งถึงช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 2535-2539 (ฉบับปัจจุบัน) ก็ได้ผลสรุปออกมาว่า การเศรษฐกิจของประเทศไทยมีการขยายตัวในระดับสูงขณะเดียวกันโครงสร้างทางเศรษฐกิจก็ได้ปรับตัวในลักษณะที่เปิดกว้างเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจนานาชาติมากขึ้น³ การขยายตัวทางเศรษฐกิจในอัตราสูงเช่นนี้ได้ส่งผลดีหลายประการกล่าวคือ ทำให้ฐานทางการเงิน การคลัง ของประเทศมีเสถียรภาพมากขึ้น รายได้ประชากรเพิ่มขึ้น มีการจ้างแรงงานและค่าจ้างแรงงานสูงขึ้น โดยเฉพาะการเศรษฐกิจในสาขา

² เฉลิมชัย ชัยกิตติภรณ์, “ปรัชญาอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารงานความปลอดภัย หน่วยที่ 1-8, พิมพ์ครั้งที่ 1 (นนทบุรี : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2533), หน้า 5.

³ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535-2539, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, หน้า 1.

อุตสาหกรรมนั้นโอกาสการขยายฐานการผลิตในสาขานี้มีอยู่มากไม่ว่าจะเป็นการอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก หรืออุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ หรืออุตสาหกรรมปิโตรเคมี⁴ การพัฒนาที่ดีต้องมีความสมดุลระหว่างการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่สูงกับความเที่ยงธรรมและความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ด้วยเหตุนี้เองจึงเป็นผลสะท้อนในทศวรรษที่ 3 ของสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนา (The Third United Nations Development Decade 1980) ได้ให้ความสนใจอย่างมากเกี่ยวกับปัจจัยของมนุษย์และความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์⁵ ซึ่งได้แก่ ที่อยู่อาศัยที่ถูกสุขลักษณะ อาหารที่เพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย การศึกษา การมีงานทำ ฯลฯ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้น่าจะต้องมีอยู่ในระดับหนึ่ง และทั่วถึงแก่ประชาชนทั่วประเทศ เพราะฉะนั้น “การพัฒนา” (Development) จึงหมายถึงกระบวนการซึ่งพยายามที่จะปรับปรุงการดำรงชีวิตของประชาชนซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับความต้องการทั้งทางวัตถุหรือทางกายภาพและความต้องการที่ไม่ใช่วัตถุ เป้าหมายของการพัฒนานั้น ก็เพื่อแสวงหาเพิ่มสวัสดิการของมนุษย์ (Human Welfare) และเพื่อคุณภาพของชีวิต (Quality of life) ของมนุษย์⁶ เมื่อประเทศชาติมีการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมมากขึ้นเรื่อย ๆ จำนวนโรงงานก็มีมากขึ้นในหลายจังหวัดของประเทศจึงทำให้ประชาชนในชนบทที่เคยประกอบอาชีพเกษตรกรรมหันมาเปลี่ยนความคิดในการประกอบอาชีพเป็นด้านอุตสาหกรรมแทน เราจึงพบอยู่เสมอในปัจจุบันว่าประชาชนในชนบทมีการประกอบอาชีพอุตสาหกรรมในท้องถิ่นของตัวเองมากขึ้น ตลอดจนเปลี่ยนอาชีพด้านเกษตรกรรมเข้าไปในเขตอุตสาหกรรมมากขึ้นโดยเฉพาะจะพากันเข้ามาหางานทำในกรุงเทพมหานครมากขึ้น และตลอดจนการเข้ามาศึกษาของเด็ก ๆ ก็

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 2-7.

⁵ ชุมพร บัจจุสานนท์, “กฎหมายกับการพัฒนา,” วารสารกฎหมาย 2 (กรกฎาคม-กันยายน 2530) : 36-37 อ้างถึงใน เรณีย์ ศิลปวุฒิ, “การวิเคราะห์กฎหมายเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษจากการพัฒนาอุตสาหกรรมหลัก : ศึกษากรณีโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาคศึกษานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531), หน้า 19.

⁶ Peter Bartelmus, Environment and Development, (Massachusetts : Allen University Inc., 1986), P.3 อ้างถึงในเรื่องเดียวกัน.

เข้ามาเรียนในกรุงเทพฯ มากขึ้น เพราะถือว่าเป็นแหล่งที่ให้ความรู้มากกว่าในชนบทของตนเอง ประชาชนในชนบทจะมีประสบการณ์พื้นฐานทางด้านเกษตรกรรม เมื่อมาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ก็ประสบปัญหาเกี่ยวกับอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน เนื่องจากไม่คุ้นเคยกับสภาพการทำงานที่มีการใช้เครื่องจักรและเทคโนโลยีใหม่ ๆ หรือการนำสารเคมีที่เป็นพิษต่อสุขภาพอนามัยมาใช้ในกระบวนการผลิตและเนื่องจากการขาดประสิทธิภาพในการบริหาร งานความปลอดภัย และอาชีวอนามัย ของสถานประกอบการหรือโรงงานอุตสาหกรรมเอง ทั้งนี้เพราะสถานประกอบการบางแห่งคำนึงถึงผลกำไรมากกว่าความปลอดภัยของพนักงาน ถึงแม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายแรงงานเพื่อคุ้มครองแรงงานหรือมีพระราชบัญญัติโรงงาน พุทธศักราช 2512 เพื่อเป็นหลักประกันว่า การก่อตั้งโรงงาน การติดตั้งเครื่องมือเครื่องจักรต้องเป็นไปด้วยความปลอดภัยก็ตาม แต่จากหลักฐานที่มีอยู่ระบุว่า อุบัติเหตุและโรคจากการทำงานนั้นมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี⁷ (จากสถิติของการประกันสังคม)

ประเทศไทยได้ให้ความสนใจและเห็นความสำคัญของงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยมาหลายทศวรรษแล้ว แต่ลักษณะงานอาจยังแฝงรวมอยู่กับงานอื่น ๆ ดังหลักฐานข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในลักษณะการออกกฎหมายพระราชบัญญัติการจัดตั้งหน่วยงานองค์กรขึ้นมาดำเนินงาน ซึ่งพอสรุปได้โดยย่อดังนี้

พ.ศ. 2462 ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization) ตั้งแต่แรกตั้งองค์กรนี้

พ.ศ. 2471 ประกาศใช้ “พระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขาย อันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสูกแห่งสาธารณชน พ.ศ. 2471”⁸

พ.ศ. 2477 ประกาศใช้ “พระราชบัญญัติสาธารณสุข พุทธศักราช 2477”

พ.ศ. 2482 ประกาศใช้ “พระราชบัญญัติโรงงาน พุทธศักราช 2482” เพื่อกำหนดมาตรฐานการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมโดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยของลูกจ้าง (เช่น การรักษาความสะอาด และความปลอดภัยในโรงงาน ความปลอดภัยในการติดตั้งเครื่องจักรกล อุปกรณ์ระบบไฟฟ้า อันตรายจากวัตถุมีพิษ วัตถุ

⁷ เฉลิมชัย ชัยกิตติภรณ์, “ปรัชญาอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารงานความปลอดภัย หน่วยที่ 1-8, พิมพ์ครั้งที่ 1 (นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533), หน้า 5.

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 12.

ระเบิด และการจัดทำรายงานการเกิดอุบัติเหตุ เป็นต้น) ตลอดจนการกำหนดเงื่อนไข การขอตั้งประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรม

พ.ศ. 2484 ประกาศใช้ “พระราชบัญญัติสาธารณสุข พุทธศักราช 2484” ได้กำหนดให้มีการคุ้มครองสุขภาพและอนามัยของลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม และสถานที่ทำงานในเรื่องเกี่ยวกับแสงสว่าง การระบายอากาศ น้ำดื่ม ห้องน้ำ ห้องส้วม การกำจัดขยะมูลฝอยและการป้องกันอันตรายจากวัตถุมีพิษ

พ.ศ. 2499 ประกาศใช้ “พระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้างอาคาร พ.ศ. 2499”

พ.ศ. 2501 กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้ให้ความสนใจงานอาชีวอนามัย ได้ส่งผู้แทนไปประชุมงานอาชีวอนามัยระหว่างประเทศที่เมืองกัลกัตตา ประเทศอินเดีย

พ.ศ. 2502-2507 กรมอนามัยได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปศึกษาดูงานด้านอาชีวอนามัยที่ประเทศอินเดีย ประเทศอังกฤษ และประเทศอื่น ๆ ในยุโรป⁹ ได้มีการสอนวิชาอาชีวอนามัยแก่นักเรียน พนักงานอนามัยที่ศูนย์ฝึกและอบรมอนามัยภาคกลาง จังหวัดชลบุรีรวมถึงอบรมเจ้าหน้าที่อนามัยอื่น ๆ เช่น แพทย์ พยาบาล

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้เล็งเห็นความสำคัญ ได้จัดสอนวิชาอาชีวอนามัยเป็นวิชาเสริมแก่นักศึกษา ในหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์สาธารณสุข สุขศึกษา

คณะแพทยศาสตร์และศิริราชพยาบาล และคณะแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้จัดให้มีการบรรยายวิชาอาชีวอนามัย แก่นักศึกษาแพทย์ปีสุดท้าย

พ.ศ. 2503 ประกาศใช้ “พระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2503” แก้ไขเพิ่มเติม “พระราชบัญญัติโรงงาน พุทธศักราช 2482” (ปัจจุบันพระราชบัญญัติโรงงาน พุทธศักราช 2482 และ 2503 ได้ถูกยกเลิกแล้ว โดย “พระราชบัญญัติโรงงาน พุทธศักราช 2512” และได้ทำการแก้ไขเพิ่มเติมโดยมีฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2518 และฉบับที่ 3 พุทธศักราช 2522)

พ.ศ. 2507 กรมอนามัยได้รายงานเหตุการณ์ การแก้พิษสารแมงกานีสในโรงงานถ่านไฟฉายแห่งหนึ่ง คนงานแก้พิษแมงกานีสในระดับความรุนแรงต่าง ๆ 41 ราย

⁹ เรื่องเดียวกัน.

พ.ศ. 2508 กรมอนามัยได้เสนอร่างแก้ไขพระราชบัญญัติสาธารณสุข เพื่อให้เหมาะสมกับงานด้านอาชีวอนามัย และเพื่อให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่อนามัย ในการให้คำแนะนำแก่โรงงานอุตสาหกรรม

คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงสาธารณสุขหาทางให้เจ้าหน้าที่อนามัยมีสิทธิเข้าตรวจ แนะนำการปฏิบัติงานตามโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผลดีต่อสุขภาพอนามัยของคนงานและกรรมกร”¹⁰

พ.ศ. 2509 สถาบันพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติได้บรรจุโครงการอาชีวอนามัยไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514)

พ.ศ. 2510 โครงการอาชีวอนามัย ได้เข้าร่วมอยู่กับกองช่างสุขาภิบาล และได้จัดตั้งศูนย์อาชีวอนามัยภาคกลางขึ้นที่ตำบลสำโรงใต้ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นศูนย์ปฏิบัติงาน ดำเนินงานตามแผนพัฒนาในการสำรวจวิจัยภาวะแวดล้อมในโรงงานให้บริการอาชีวอนามัยให้การศึกษาและฝึกอบรมคนงาน กรรมกร เจ้าของโรงงานต่าง ๆ

พ.ศ. 2510 ประกาศใช้ “พระราชบัญญัติวัดตุ้มพิช พุทธศักราช 2510” และมีการแก้ไขเพิ่มเติมใน “พระราชบัญญัติวัดตุ้มพิช (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2516” มีข้อบัญญัติเกี่ยวกับการเก็บรักษา การขนย้าย ตลอดจนการใช้วัดตุ้มพิชต่าง ๆ

พ.ศ. 2511 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ตั้งคณะกรรมการประสานงานอาชีวอนามัยแห่งชาติ เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2511 โดยมีผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานประมง และสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ เป็นต้น โดยทำหน้าที่ประสานงานและร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในเรื่องเกี่ยวกับอาชีวอนามัย

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 12-13.

พ.ศ. 2512 ประกาศใช้ “พระราชบัญญัติโรงงาน พุทธศักราช 2512” โดยกระทรวงอุตสาหกรรม (กรมโรงงานอุตสาหกรรม) เป็นผู้ปฏิบัติและบังคับใช้ “พระราชบัญญัติโรงงาน พุทธศักราช 2512” และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2518 (ฉบับที่ 2) ได้บัญญัติถึงการรายงานการเกิดอุบัติเหตุในโรงงานหน้าที่ของผู้รับอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน¹¹ ในการป้องกันอุบัติเหตุอันตรายต่อคนงาน หลักเกณฑ์และมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับเครื่องจักรกล ไฟฟ้า แสงสว่าง อาคารโรงงาน สถานที่ทำงาน การระบายอากาศ การกำจัดน้ำทิ้ง การป้องกันอัคคีภัย ตลอดจนการให้คนงานใช้เครื่องป้องกันอันตรายส่วนบุคคลชนิดต่าง ๆ

พ.ศ. 2512 คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ (ปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยมหิดล) ได้รับอนุมัติจากสภามหาวิทยาลัยให้จัดตั้งหลักสูตร อาชีวอนามัยระดับปริญญาตรี และสภาการศึกษาแห่งชาติได้พิจารณาอนุมัติ ให้ความเห็นชอบหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาอาชีวอนามัย เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2512 และผลิตบัณฑิตสำเร็จรุ่นแรกในปีการศึกษา 2512-2513

พ.ศ. 2515 กระทรวงสาธารณสุขได้รับอนุมัติจัดตั้ง กองอาชีวอนามัยขึ้น สังกัดกรมส่งเสริมสาธารณสุข (ปัจจุบัน คือ กรมอนามัย)

ได้มีการออกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 103 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2515 เป็นกฎหมายคุ้มครองสุขภาพอนามัยของลูกจ้าง โดยอาศัยอำนาจแห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 103 ได้ออกประกาศกระทรวงมหาดไทยอีกหลายฉบับอย่างต่อเนื่องและใช้เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน เช่น ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดงานที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 13.

หรือร่างกายของลูกจ้าง เงินทุนทดแทน การจัดสวัสดิการสำหรับคนงาน ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (สารเคมี ความร้อน แสง เสียง ปรดะน้ำ) เครื่องจักรและหม้อไอน้ำ ก่อสร้างและนั้ร้าน เขตก่อสร้าง การดอกเสา เข็ม ปันจัน และประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง ความปลอดภัยในการทำงานของลูกจ้าง โดยกำหนดให้สถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่หนึ่งร้อยคนขึ้นไปต้องจัดให้มี “เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน”¹²

พ.ศ. 2517 กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย ได้จัดตั้งฝ่ายความปลอดภัย โดยสังกัดกองคุ้มครองแรงงาน ซึ่งต่อมาได้ยกฐานะเป็นกองมาตรฐานแรงงาน มีฐานะเป็นกองภายใน

พ.ศ. 2524 คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับอนุมัติให้เปิดสอนหลักสูตรปริญญาโทวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุข อดสาหกรรมและความปลอดภัย

พ.ศ. 2525 รัฐบาลได้ตระหนักถึงความรุนแรงของอุบัติเหตุที่คุกคามชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งอุบัติเหตุยั้มีแนวโน้มที่จะเพิ่มความรุนแรงมากขึ้นตามลำดับ จึงได้มีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 5 และเพื่อให้การปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าวสัมฤทธิ์ผลสมความมุ่งหมาย จึงได้จัดตั้งคณะกรรมการป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติ (กปอ.) ขึ้นในสำนักนายกรัฐมนตรี โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานและมีผู้บริหารในระดับสูงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ วัตถุประสงค์หลัก คือ การกำหนดนโยบายระดับชาติในเรื่องนี้ และเป็นองค์กรกลางในการร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

พ.ศ. 2526 กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย ได้รับความช่วยเหลือและความร่วมมือจากองค์กรแรงงานระหว่างประเทศในการจัดตั้ง สถาบันความปลอดภัยในการทำงาน (National Institute for Working Conditions and Environments) ขึ้น มีฐานะเป็นกองภายใน¹³

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 14.

¹³ เรื่องเดียวกัน.

พ.ศ. 2528 กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย ได้ออกประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง ความปลอดภัยในการทำงานของลูกจ้าง โดยกำหนดให้นายจ้างที่มีลูกจ้างในสถานประกอบการตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป จะต้องมีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน 1 คน ตลอดระยะเวลาปฏิบัติงาน

19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2531 ทบวงมหาวิทยาลัยได้อนุมัติให้มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช เปิดการเรียนการสอนในหลักสูตรปริญญาตรีต่อเนื่อง (2 ปี) แขนงวิชาสาขารณศาสตร์ วิชาเอกอาชีวอนามัยและความปลอดภัย และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพอาชีวอนามัยและความปลอดภัย (1 ปี) โดยสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสามารถเปิดรับนักศึกษาได้ในปีการศึกษา พ.ศ. 2533¹⁴

รัฐบาลสมัยจอมพลถนอม กิตติขจร ได้ยินยอมให้มีการจัดตั้งกรมแรงงานขึ้นในสังกัดกระทรวงมหาดไทย และเมื่อช่วงระหว่างปี 2517-2519 ปัญหาแรงงานรุนแรงขึ้น ศาสตราจารย์นิคม จันทรวิฑูร อธิบดีกรมแรงงาน (อดีต) และนักวิชาการด้านแรงงานอาวุโส จึงได้ร่วมกันพยายามผลักดันการจัดตั้งกระทรวงแรงงาน ตั้งแต่หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมทย์ เป็นนายกรัฐมนตรี แต่มีการยุบสภาฯ ก่อน จนถึงสมัยอาจารย์หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมทย์ ก็มีอันต้องพ้นวาระไปเสียก่อน เริ่มอีกครั้งสมัยรัฐบาล พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมนานนท์ ต่อเนื่องมาจนถึงสมัย พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ และพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ก็ไม่สามารถจัดตั้งได้สำเร็จ แต่มาสำเร็จในรัฐบาลนายชวน หลีกภัย จากการตัดสินใจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ กล่าวตัดสินใจให้กรมแรงงานจัดตั้งเป็นกระทรวงแรงงานได้สำเร็จ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ขณะนี้มีส่วนราชการระดับกรมอยู่ในสังกัดรวม 7 หน่วยงาน คือ สำนักเลขานุการรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง กรมการจัดหางาน กรมประชาสัมพันธ์ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และสำนักงานประกันสังคม ถึงแม้ปัจจุบันจะเป็นกระทรวงแรงงานแล้วก็ตาม ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตจนถึงปัจจุบันก็ยังมิได้หมดสิ้นไป แต่ได้มีการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้ทุกอย่างดีขึ้น จากคำบอกกล่าวของอาจารย์นิคม จันทรวิฑูร อดีตอธิบดีกรมแรงงาน กล่าวว่า “ดีใจมากและค่อนข้างจะพอใจ กับการแบ่งส่วนราชการในกระทรวงแรงงานฯ ปัจจุบัน แต่สิ่งที่เป็นห่วงคือ อัตรากำลังส่วนใหญ่จะอยู่ในสำนักงานปลัดกระทรวง และสำนักเลขานุการรัฐมนตรี จึงมีเจ้าหน้าที่ลงไปดูแลปัญหาแรงงานในชนบทน้อย ส่วนปัญหาอื่น ๆ ที่อาจารย์นิคมฯ เสนอฝากไว้ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานฯ ก็มี

¹⁴ เรื่องเดียวกัน.

เช่น ปัญหาการว่างงานที่จะเกิดขึ้นจากการกีดกันทางการค้าของสหรัฐ และประเทศคู่ค้าอื่น ๆ ปัญหาสิทธิของพนักงานรัฐวิสาหกิจที่จะรวมกันเป็นสหภาพจะต้องจัดการให้ชัดเจน ปัญหาการเลิกจ้างอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการผลิต ปัญหาความปลอดภัยในการทำงานและปัญหาคนด้อยโอกาสในสังคม เช่น คนพิการ คนตกงาน ฯลฯ ภายใต้เงื่อนไขที่เป็นอยู่ขณะนี้ นับเป็นการเริ่มต้นที่ถูกต้องเหมาะสม แม้จะเข้าไปบ้างก็ตาม แต่ต้องไม่ลืมว่าปัญหาในด้านแรงงานจะไม่หมดไปในทันที เพราะปัญหาสะสมมาเป็นเวลาหลายสิบปี”¹⁵

ประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่จะมีนโยบายในการพัฒนาประเทศในทางเศรษฐกิจ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นฐาน เพราะเชื่อกันว่า การอุตสาหกรรมจะเป็นหนทางสำคัญ ที่จะยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของประชากรในประเทศให้สูงขึ้น และเพื่อยกระดับของประเทศให้ทัดเทียมนานาอารยประเทศได้¹⁶ ในการพัฒนาอุตสาหกรรมให้เจริญก้าวหน้านั้น จะต้องมีการวิจัยพื้นฐานทั้งทางสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม สำหรับประเทศไทยและประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ต่างก็มีข้อจำกัดเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานต่าง ๆ ดังกล่าวโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยด้านเทคโนโลยี ประเทศไทยจะต้องนำเทคโนโลยีทั้งหลายเข้ามาจากต่างประเทศแทบทั้งนั้น เทคโนโลยีที่นำเข้ามา ก็มีทั้งเทคโนโลยีที่ต่างประเทศกำลังจะเลิกหรือเลิกใช้แล้ว ซึ่งได้มีส่วนในการก่อให้เกิดปัญหาด้านความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยของผู้ใช้แรงงานไม่น้อย สำหรับเทคโนโลยีที่ก่อให้เกิดปัญหามากที่สุด ในประเทศไทยนั้นส่วนใหญ่จะต้องเป็นเทคโนโลยีที่ผู้ประกอบการส่วนหนึ่งไปซื้อมาจากต่างประเทศที่เขาได้เลิกใช้แล้ว เพราะมีราคาถูกโดยมิได้พิจารณาถึงความปลอดภัยเลยที่เห็นได้ชัดก็คือ เครื่องจักรกลทั้งหลายที่มีได้มีการติดตั้งอุปกรณ์ความปลอดภัยไว้เลย เมื่อนำมาใช้ได้ก่อให้เกิดอุบัติเหตุขึ้นมากมาย นอกจากนี้มีการนำเทคโนโลยีใหม่ประเภทสารเคมีและสารพิษต่าง ๆ เข้ามาสู่ประเทศอย่างไม่รัดกุมพอ ทำให้สารพิษที่มีอันตรายสูงจำนวนมากไม่น้อยเข้ามาสู่ระบบการผลิตทั้งภาค

¹⁵ ชำรงค์ ลิมป์ปัทมาปาณี, “กว่าจะมาเป็นกระทรวงแรงงาน” วารสารจดหมายข่าวตมส. ปีที่ 1 ฉบับที่ 7 (กันยายน 2536) : 5-6.

¹⁶ ขวลิต หมิ่นนุช, “ปัญหาสิ่งแวดล้อมในไทย แนวทางการแก้ไขระดับนโยบาย,” วารสารกฎหมายจุฬา 5 (มกราคม - มีนาคม 2536) : 85.

อุตสาหกรรม และเกษตรกรรม ซึ่งอาจจะมีผลทำให้ผู้ใช้แรงงานและเกษตรกรได้รับอันตราย ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวได้¹⁷

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการนำเทคโนโลยีเข้าสู่ประเทศนั้น อาจจะพอมองเห็นลักษณะที่ไม่สมบูรณ์แบบ คือ เป็นลักษณะคาบลูกคาบดอก ไม่เต็มรูป ซึ่งส่วนที่หายไปหรือไม่สมบูรณ์นั้น คือ มาตรการด้านความปลอดภัย เช่น ในอุตสาหกรรมก่อสร้าง ปัจจุบันได้นำเอาเทคโนโลยีด้านการก่อสร้างตึกสูงหลายสิบชั้นมาใช้ แต่ส่วนใหญ่จะขาดมาตรการป้องกันอันตรายและอุบัติเหตุให้แก่คนงานก่อสร้างทั้งหลายโดยจะได้ทราบข่าวอยู่เสมอว่ามีคนงานก่อสร้างตกตึกตาย เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิดภัยจากการประกอบอาชีพ คือ ผู้ประกอบอาชีพหรือผู้ใช้แรงงานและเกษตรกรทั้งหลายนั่นเอง ซึ่งอาจจะสืบเนื่องมาจากความไม่รู้ และความไม่เข้าใจและขาดการฝึกอบรมเกี่ยวกับงานในหน้าที่การงานและความปลอดภัย เป็นต้น¹⁸

รัฐบาลมีนโยบายที่จะพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญก้าวหน้าและสามารถแข่งขันกับต่างประเทศ โดยอาศัยความได้เปรียบในเรื่องแรงงาน ซึ่งมีอยู่จำนวนมากและค่าจ้างซึ่งไม่สูงมากรวมถึงการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ที่เอื้อประโยชน์ต่อการลงทุน โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรม ส่งผลให้มีการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว อาทิ การก่อสร้าง สิ่งทอ อิเล็กทรอนิกส์ อาหารและยา เป็นต้น นับได้ว่าประเทศไทยประสบความสำเร็จอยู่ในระดับที่น่าพอใจ ก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยส่วนรวมอย่างเด่นชัด จะเห็นได้จากเดิมประเทศไทยเราเป็นผู้นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ ต่อมาก็สามารถผลิตสินค้าเพื่อทดแทนการนำเข้าได้ และปัจจุบันเราเป็นประเทศชั้นนำประเทศหนึ่งที่สามารถผลิตสินค้า เพื่อส่งออกไปจำหน่ายทั่วโลก ทำให้เกิดการสร้างงานในประเทศอย่างกว้างขวาง ประชากรสิ้นไหลเข้าสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งภาคอุตสาหกรรมนับได้ว่าเป็นแหล่งรองรับแรงงานแหล่งใหญ่ของประเทศ ผู้ใช้แรงงานมีรายได้มากขึ้นทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ใช้แรงงานเปลี่ยนแปลงโดยมีแนวโน้มที่ดีขึ้น

¹⁷ ชัยยุทธ ชวลิตนิธิกุล, ความปลอดภัยในการทำงาน สำหรับเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน เล่ม 1 พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร : บริษัทเมฆาเพรส จำกัด, 2532), หน้า 10.

¹⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 11.

แต่อย่างไรก็ตาม ในการพัฒนาอุตสาหกรรมนั้น คงเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า ได้ส่งผลกระทบต่อผู้ใช้แรงงานเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความปลอดภัย สุขภาพและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ที่ก่อให้เกิดการประสบนันตรายจากการทำงานขึ้น¹⁹

การเกิดปัญหาสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยอย่างมากมาต่อคนงานทั้งหลายมาแล้วในทุกประเทศ รวมทั้งประเทศไทย โดยทำให้สุขภาพของคนงานเสื่อมโทรมลง ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจทำให้ความเจ็บป่วยของคนงานที่มีอยู่เดิมหายช้าลง และอาจจะทำให้กำเริบมากขึ้น จนอาจทำให้พิการหรือเสียชีวิตได้ ทำให้คนงานเกิดความเจ็บป่วยจากโรคติดต่อทั่วไปได้ง่ายขึ้น ทำให้คนงานเป็นโรคจากการประกอบอาชีพได้ และทำให้เกิดอุบัติเหตุ และได้รับบาดเจ็บ พิการ หรือเสียชีวิตได้ หรือร่างกายทุพพลภาพ ดังเช่น การเกิดเหตุการณ์แพ้พิษแมงกานีสในโรงงานถ่านไฟฉายแห่งหนึ่งในปี พ.ศ. 2507 ในประเทศไทย ทำให้มีผู้แพ้พิษแมงกานีสในระดับความรุนแรงต่าง ๆ กันถึง 41 ราย นับได้ว่าเป็นเหตุการณ์ที่สะท้อนขวัญของผู้ใช้แรงงาน และก่อให้เกิดความสูญเสียอย่างมหาศาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อคนงานผู้เคราะห์ร้ายและเสียชื่อเสียง สำหรับประเทศชาตินั้นนับว่าเป็นการสูญเสียกำลังแรงงานที่สำคัญ และยังคงเป็นภาระเสี่ยงต่อผู้พิการเหล่านั้นตลอดชีวิตอีกด้วย²⁰ ทั้งนี้สืบเนื่องจากการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศไทย ที่มีได้มีการพัฒนามาตรการความปลอดภัยควบคู่มาตั้งแต่เริ่มต้น นอกจากนี้ยังได้มีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่ ได้แก่ เครื่องจักร อุปกรณ์ ตลอดจนสารเคมีต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการผลิตสินค้า ทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพตามความต้องการของตลาดประจวบกับการแข่งขันกับตลาดโลกที่มีความรุนแรงมากขึ้น และขาดการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ การใช้เทคโนโลยีดังกล่าวอย่างเหมาะสม เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการประสบนันตรายจากการทำงานขึ้น ดังปรากฏเป็นข่าวเกรี้ยวกราดตลอดมา เช่น

¹⁹ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน, “สภาพปัญหาการประสบนันตรายเนื่องจากการทำงาน,” รายงานการสัมมนา “ผู้ประกอบการพบ ขพพช นายกรัฐมนตรี” ณ ดิกล้านติไมตรีทำเนียบรัฐบาล, 4 พฤศจิกายน 2537.

²⁰ ชัยยุทธ ขวลิตนิธิกุล, “สถานภาพ แนวโน้ม และปัญหาด้านสุขศาสตร์อุตสาหกรรมในประเทศไทย,” รายงานการฝึกอบรมความปลอดภัยเฉพาะทางด้านสุขศาสตร์อุตสาหกรรมและเวชศาสตร์อุตสาหกรรม, 6-24 สิงหาคม 2527.

กรณีคนงานโรงงานดองมะม่วง 4 คน ตายในบ่อดองมะม่วง เพราะไม่มีอากาศหายใจ คนงานพันทรายและคนงานโรงงานกระดาษทรายและโรงงานร่อนทรายและโม่หิน เป็นโรคปอดฝุ่นทรายเสียชีวิต คนงานก่อสร้าง 7 คน เสียชีวิตเนื่องจากลิฟท์ชนลงในที่ก่อสร้างตึก คนงานก่อสร้างแบกเหล็กเส้นพาดสายไฟแรงสูงเสียชีวิต คนงานโรงงานสิ่งทอหูตึงเพราะเสียงดังเกิดเพลิงไหม้และระเบิดในโรงงานปิโตรเคมีทำให้วิศวกรและคนงานเสียชีวิต 2 คน รถบรรทุกก๊อชพลิกคว่ำที่ถนนเพชรบุรี ทำให้คนเสียชีวิตถึง 90 คน รถแก๊สระเบิดที่พังงา มีคนเสียชีวิต 172 คน เพลิงไหม้ท่าเรือคลองเตยมีทั้งผู้เสียชีวิต บาดเจ็บ และเจ็บป่วยเรื้อรังจากสารเคมี กรณีเพลิงไหม้โรงงานตุ๊กตาเคเดอร์ มีคนงานเสียชีวิต 188 คน บาดเจ็บจำนวนมาก การเกิดอุบัติเหตุของอาคารโรงแรมรอยัลพลาซ่า มีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก คนงานโรงงานน้ำแข็งจังหวัดสระแก้วถูกใบเลื่อยน้ำแข็งตัดลำตัวขาด 2 ท่อนเป็นต้น ดังนั้น งานด้านความปลอดภัยและสุขภาพในการทำงานจึงนับได้ว่าเป็นงานด้านหนึ่งที่มีความสำคัญ และมีผลต่อผู้ใช้แรงงาน และนายจ้าง และต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง

ในปี พ.ศ. 2536 มีกำลังแรงงานรวมถึง 33.6 ล้านคน เป็นผู้มีงานทำทั้งสิ้นประมาณ 31 ล้านคน อยู่ในภาคเกษตรกรรมถึง 18 ล้านคน นอกภาคเกษตรกรรมถึง 13.6 ล้านคน โดยเป็นลูกจ้างเอกชน 6.5 ล้านคน เป็นข้าราชการและลูกจ้าง 1.7 ล้านคน และที่เหลือเป็นผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัว นายจ้างและผู้ช่วยธุรกิจในครัวเรือน

จากข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานทั้งหมด 33.6 ล้านคน คือ “ผู้ที่มีความเสี่ยงต่อการประสบอันตราย”²¹ พวกเขาจะมีความเสี่ยงต่อการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานทั้งสิ้นมากน้อยแตกต่างกันไป อุบัติเหตุ อันตรายการเจ็บป่วย ตลอดจนการเสียชีวิตเนื่องจากการทำงานเป็นเรื่องที่น่าห่วงอย่างยิ่ง ทั้งนี้ไม่ว่าจะทำงานอยู่ในสถานประกอบธุรกิจ เอกชน เกษตรกรรม รัฐวิสาหกิจ แม้ในส่วนราชการต่าง ๆ ตลอดจนทุกส่วนหรือทุกสถานที่ของการทำงาน จะมีโอกาสเสี่ยงต่อการประสบอันตรายแทบทั้งสิ้น ซึ่งความเสี่ยงอันตรายของแรงงานนั้นมีหลายลักษณะอาทิ เช่น

²¹ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน, “สภาพปัญหาการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน,” รายงานการสัมมนา “ผู้ประกอบการพบ ขพทฯ นายกรัฐมนตรี” 4 พฤศจิกายน 2537.

- การเสี่ยงต่อการเกี่ยวข้องกับสารเคมีอันตรายที่อาจทำให้เกิดการเจ็บป่วยทั้งแบบเฉียบพลันและเรื้อรัง
- การเสี่ยงอันตรายที่อาจเกิดจากการรั่วไหลและการระเบิดของสารเคมีในอุตสาหกรรมเคมีและปิโตรเคมี²²
- การเสี่ยงอันตรายจากอค์คีภัยในสถานประกอบการต่าง ๆ
- การเสี่ยงต่อการสูญเสียอวัยวะจากการทำงานกับเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ไม่ปลอดภัย
- การเสี่ยงอันตรายจากไฟฟ้าและอุปกรณ์ไฟฟ้า
- การเสี่ยงอันตรายจากการใช้ยานพาหนะต่าง ๆ ในรูปของเสียงดัง แสง ความร้อน ความสั่นสะเทือนและรังสี
- การเสี่ยงอันตรายจากการทำงานก่อสร้าง ในลักษณะการตกจากที่สูง อุปกรณ์ล้มทับ ถูกดินพังทลายทับ และการไม่มีอากาศหายใจในสถานที่อับอากาศ
- การเสี่ยงอันตรายจากการยกเคลื่อนย้ายวัสดุ และ
- การเสี่ยงอันตรายจากความเครียดที่เกิดจากงานที่อาจทำให้เกิดการเจ็บป่วยและเป็นโรคจิตประสาทได้

นอกจากนี้ก็เป็นความเสี่ยงอันตรายที่อาจเกิดจากการนำเทคโนโลยีใหม่เข้ามาใช้โดยไม่มีมาตรการป้องกัน และการควบคุมที่รัดกุมเพียงพอ เช่น การใช้หุ่นยนต์ในกระบวนการผลิต เป็นต้น

ปัญหาการประสบอันตรายจากการทำงานของแรงงานที่เกิดขึ้นนั้นอาจกล่าวได้ว่าเกิดจากปัจจัยสำคัญดังนี้

1. นายจ้างเจ้าของสถานประกอบการ และผู้บริหารระดับสูงทั้งของภาครัฐและเอกชน ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และยังมีได้ตระหนักถึงความสำคัญในการจัดให้มีการดำเนินการด้านความปลอดภัย และสุขภาพอนามัยในสถานประกอบการ
2. ลูกจ้างและผู้ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานทั้งหลายยังขาดความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงวิธีการทำงานอย่างปลอดภัย ฝ่าฝืนประมาทไม่สนใจต่อกฎระเบียบบังคับของสถานประกอบการด้วย

²² จำเนียร จวงตระกูล, “กระทรวงแรงงานกับความปลอดภัยในการทำงาน” วารสาร ? ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (มิถุนายน 2537) : 23.

3. เจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการควบคุมดูแลในด้านความปลอดภัยในการทำงาน ยังขาดทักษะในการตรวจบังคับให้สถานประกอบการปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย รวมถึงจำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอและการไม่สามารถรักษาเจ้าหน้าที่ ที่มีความรู้เฉพาะด้านให้อยู่กับราชการ

4. หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่และความรับผิดชอบในเรื่องนี้มีจำนวนมากขาดเอกภาพที่เด่นชัด และการประสานงานระหว่างหน่วยงานยังขาดประสิทธิภาพ ปัจจุบันมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 6 กระทรวง

5. กฎหมายและระเบียบที่ไม่เอื้ออำนวยให้มีการป้องกันและควบคุมอุบัติเหตุและโรคจากการทำงาน ตลอดจนมลพิษสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งนี้ เพราะมีกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 23 ฉบับ ที่หน่วยงานทั้ง 6 กระทรวงรับผิดชอบ

6. หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในเรื่องนี้ ยังไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังจากรัฐบาลในการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรการบริหารอื่น ๆ เพื่อให้สามารถนำนโยบายรัฐบาลและมาตรการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมได้อย่างเต็มที่

7. ประเทศไทยในฐานะประเทศภาคีสมาชิกองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ยังไม่สามารถให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยในการทำงาน ที่มีอยู่ทั้งหมดเกือบ 20 ฉบับ แม้ว่าประเทศไทยได้ดำเนินการในเรื่องดังกล่าวค่อนข้างมากก็ตาม แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมในเรื่องต่าง ๆ ทั้งหมด²³

ความสูญเสียจากการประสบอันตรายของลูกจ้าง ที่กองทุนเงินทดแทนต้องจ่ายไปในช่วง 7 ปี ตั้งแต่ 2531-2537 ดังในตารางที่ 1 รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 4,732.40 ล้านบาท²⁴ ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่กองทุนฯ จ่ายไปเป็นค่ารักษาพยาบาลและค่าทดแทนตาม

²³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 23-24.

²⁴ ประพัฒน์ โพธิ์วรคุณ, ไสว พราหมณี, “แนวทางการพัฒนาความปลอดภัยในระบบทวิภาคี,” รายงานการสัมมนา “ผู้ประกอบการพบ ชพชช นายกรัฐมนตรี” 4 พฤศจิกายน 2537.

กฎหมายกองทุนเงินทดแทน แต่โดยข้อเท็จจริงแล้วเมื่อเกิดการประสบอันตรายขึ้นไม่ว่าจะเป็นอุบัติเหตุหรือโรคซึ่งเกี่ยวเนื่องจากการทำงานในสถานประกอบการย่อมต้องมีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ตามมาอีกมากมาย เช่น ค่าใช้จ่ายที่เครื่องจักร อุปกรณ์ และอาคารชำรุดเสียหาย ผลิตภัณฑ์หรือวัสดุแตกเสียหาย กระบวนการผลิตหยุดชะงัก ลูกจ้างชดเชยงานหรือหยุดงานชั่วคราว เพื่อไปมุงดูเหตุการณ์ที่เกิด บางครั้งอาจต้องฝึกอบรมคนงานใหม่เพื่อเข้าทำงานแทน และค่าใช้จ่ายของสถานประกอบการดังกล่าว โดยเฉลี่ยแล้วจะอยู่ระหว่าง 5-50 เท่าของค่ารักษาพยาบาล และค่าทดแทนที่จ่ายไปขึ้นอยู่กับประเภทของสถานประกอบการนั้นว่ามีความเสี่ยงมากน้อยเพียงใด ซึ่งนับเป็นความสูญเสียที่เป็นมูลค่ามหาศาล ยิ่งไปกว่านั้นหากสามารถประมาณการความสูญเสียที่เกิดจากลูกจ้างในสถานประกอบการนอกข่ายกองทุนเงินทดแทน และในกลุ่มอาชีพอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้วย่อมจะเห็นความสูญเสียทางเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างเด่นชัดยิ่งขึ้น ทั้งนี้ยังไม่ได้รวมความสูญเสียทางสังคมของลูกจ้าง ครอบครัว และผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีอีกมากมาย

ตารางที่ 1

การประสบอันตรายของลูกจ้าง ปี 2531-2537

ปี	จำนวนลูกจ้าง ที่ประสบอันตราย	เงินทดแทน ที่จ่ายไป (ล้านบาท)
2531	48,912	362.62
2532	62,766	413.19
2533	79,028	490.14
2534	102,273	617.24
2535	131,800	753.31
2536	156,548	926.51
2537	186,053	1,169.39
ยอดรวม 7 ปี	767,380	4,732.40

ที่มา : รายงานการสัมมนา “ผู้ประกอบการพบ ขบวนการ นายกรัฐมนตรี”
วันที่ 4 พ.ย. 2537 หน้า 62 และรายงานประจำปี 2537
สำนักงานประกันสังคม หน้า 46 และ หน้า 53

สำหรับลูกจ้างที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงาน จำแนกตามความร้ายแรงและโรคหรืออาการในปี 2537 มีลูกจ้างเป็นโรคเนื่องจากการทำงานทั้งหมด 125 ราย ส่วนใหญ่เกิดจากการแพ้ฝุ่นละอองจากฝ้ายมี 87 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 69.6 และกลุ่มที่เป็นไข้มาเลเรียมี 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.2 ซึ่งเป็นโรคที่ทำให้ลูกจ้างประสบอันตรายถึงตาย มีจำนวน 1 ราย ตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2
ลูกจ้างที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน
จำแนกตามความร้ายแรงและโรคหรืออาการ

หน่วย : ราย

โรคหรืออาการ	สิ่งทำให้เกิดโรค/อาการ	ผลต่อสภาพร่างกาย	รวม	ตาย	ทุพพลภาพ	ผลการประสบอันตราย		
						สูญเสียอวัยวะ	หยุดงานเกิน 3 วัน	หยุดงานไม่เกิน 3 วัน
ท้องเสีย	ติดเชื้อทางเดินอาหาร	ปวดท้อง	1	-	-	-	-	1
ไข้หวัด	ตากแดด, ฝน	ไข้หวัด, อ่อนเพลีย	3	-	-	-	2	1
ฝุ่นฝ้าย	บิสซิโนซิสมัน	โรคปอด	87	-	-	-	62	25
หน้าอก	ฝุ่นละออง, ควันเชื่อม	หน้าอก, หายใจไม่สะดวก	1	-	-	-	-	1
ไข้มาเลเรีย	ไข้มาเลเรีย	14	1	-	-	11	2
เวียนศีรษะหน้ามืด	อากาศไม่ถ่ายเท	หน้ามืด อ่อนเพลีย	1	-	-	-	-	1
หายใจขัด	สูดสารอาร์กอน	หายใจขัด	1	-	-	-	1	-
แพ้ฝุ่นผ้า	ฝุ่นผ้า	เป็นผื่นคัน	1	-	-	-	-	1
แพ้สารระเหย	สารระเหย	ใจสั่น	1	-	-	-	-	1
		หน้าอก						

ปวดหู	ค้ำน้ำหนักเครื่อง คัมเบล, ล้างบ่อ	ปวดหู ช่องหู อักเสบ	2	-	-	-	-	2
ปวด อักเสบ	ฝุ่น, สารเคมี	ปวด อักเสบ	1	-	-	-	-	1
แพ้ฝุ่นไม้	ฝุ่นไม้	เป็นหอบ หืด	1	-	-	-	1	-
น้ำ, น้ำผลไม้	เชื้อรา	เป็นผื่น คัน	7	-	-	-	-	7
หูอื้อ	เสียงดัง	หูอื้อ	3	-	-	-	1	2
พิษสาร ตะกั่ว	สารตะกั่ว	ปวด ศีรษะ	1	-	-	-	-	1
รวม			125	1	-	-	78	46

ที่มา : รายงานประจำปี 2537 สำนักงานประกันสังคม หน้า 49

จะเห็นว่าข้อมูลการเจ็บป่วยจากการทำงาน หรือโรคซึ่งเกี่ยวเนื่องจากการทำงาน นั้นสถิติที่แสดงยังมีตัวเลขที่ต่ำ มีความไม่ชัดเจน แม้จะมีกฎหมายแรงงานที่ว่าด้วยโรคซึ่งเกี่ยวเนื่องจากการทำงานกำหนดไว้ชัดเจน แต่จากการศึกษาข้อเท็จจริงของสภาพการทำงาน โดยทั่วไป ประกอบกับคนงานต้องเกี่ยวข้องและสัมผัสกับสารเคมีอันตรายต่าง ๆ ตลอดจนปัจจัยสิ่งแวดล้อมการทำงานอื่น ๆ เช่น เสียงดัง และลักษณะที่เป็นปัญหาการยศาสตร์ (Ergonomics) ที่จะนำไปสู่การเสื่อมสภาพของร่างกายและสรีระ เช่น การปวดต้นคอ ปวดหลัง ปวดไหล่ มือและนิ้วมือแข็ง เป็นต้น ทำให้พอจะกล่าวได้ว่า ปัญหาโรคซึ่งเกี่ยวกับการทำงานคงมีอยู่ในระดับหนึ่ง ด้วยเหตุที่การเจ็บป่วยดังกล่าวมักจะเป็นอาการเรื้อรังเป็นส่วนใหญ่และมีลักษณะอาการคล้ายการเจ็บป่วยทั่วไปจึงทำให้คนงานไม่เฉลียวใจว่าตนเองไม่สบายจากงาน ประกอบกับแพทย์และพยาบาลจำนวนมากยังไม่ศึกษาเรื่องนี้อย่างจริงจัง จึงอาจยังไม่ได้รับรายงานหรือระบุนการเกิดโรคดังกล่าว

ในระยะหลังได้มีการเคลื่อนไหวเรียกร้องจากกลุ่มผู้ใช้แรงงานต่อรัฐบาลหลายครั้ง เพื่อให้มีการดูแลแรงงานทางด้านสุขภาพและความปลอดภัยให้มากขึ้น กอปรกับมีการฟ้องร้องกันถึงศาลแรงงานเพิ่มขึ้น จึงเป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายควรหันมาให้ความสนใจให้มากขึ้น²⁵

สำหรับการเกิดอุบัติเหตุ หรือการเจ็บป่วย เนื่องจากการทำงานในสถานประกอบการของลูกจ้างนั้น พอจะยกตัวอย่างเพื่อชี้ให้เห็นถึงสภาพปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานได้ ดังนี้

กรณีเพลิงไหม้ บริษัท เคเดอร์ อินดัสเตรียล (ไทยแลนด์) จำกัด

เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2536 ได้เกิดเพลิงไหม้ที่โรงงานของบริษัท เคเดอร์ อินดัสเตรียล (ไทยแลนด์) จำกัด ตั้งอยู่เลขที่ 22/14-17 ถนนพุทธมณฑลสาย 4 อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เกิดไฟลุกไหม้ที่ชั้นล่างของอาคารโรงงานและลูกลามอย่างรวดเร็ว เนื่องจากมีวัสดุทินเนอร์น้ำมันและวัสดุผลิตตุ๊กตา หลังจากเพลิงไหม้ 20 นาที อาคารหลังที่ 1, 2 และ 3 ได้ถล่มลงมา เนื่องจากการก่อสร้างเชื่อมต่อกัน เพลิงไหม้อยู่ประมาณ 6 ชั่วโมง ทำให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บเนื่องจากควันไฟและกระโดดลงมาจากที่สูง บางคนโดนอาคารถล่มทับ โดยเฉพาะอาคารหลังที่ 1 มีผู้เสียชีวิต 188 คน และบาดเจ็บ 481 คน สาเหตุที่อาคารพัง เกิดจากเพลิงไหม้ที่ให้ความร้อนสูง เพราะวัตถุที่ใช้ผลิตตุ๊กตาดัดไฟง่ายและไหม้ได้รวดเร็ว ประกอบกับโครงสร้างของอาคารเป็นเหล็กเปลือย ซึ่งเมื่อได้รับความร้อนสูงจะหลอมละลาย ทำให้ไม่มีความสามารถในการรับน้ำหนักตัวอาคารจึงยุบตัวถล่มลงมา และสาเหตุที่ทำให้มีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก คือ ไม่มีสัญญาณแจ้งเหตุอันตราย ซึ่งจะต้องมีเสียงเตือนให้คนงานออกพ้นเขตอันตรายได้ทันทั่วทั้ง ทางออกฉุกเฉินมีไม่เพียงพอ กับจำนวนคนงาน ทำให้ไม่สามารถระบายคนออกได้ทันกับทั้งไม่มีป้ายหรือเครื่องหมายที่เห็นได้ชัดเจนและควันที่เกิดจากเพลิงไหม้เป็นพิษมีปริมาณมาก ทำให้คนงานขาดออกซิเจนและหมดสติก่อนที่จะหนีออกมาได้ นอกจากนั้นคนงานที่หนีออกมา ซึ่งส่วนใหญ่อยู่บนชั้น 2, 3 และ 4 ของอาคาร ก็ได้กระโดดหน้าต่างหนึ่งลงมาเป็นเหตุให้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตจำนวนมาก ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จึงได้สรุปสำนวนการสอบสวนและมีความเห็นทางคดีดังนี้

²⁵ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน, “สภาพปัญหาการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน,” รายงานการสัมมนา “ผู้ประกอบการพบ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี” 4 พฤศจิกายน 2537.

1. ดำเนินการจับกุมและสั่งฟ้องคนงานของบริษัทฯ ซึ่งก่อนเกิดเหตุได้เข้าไปสูบบุหรี่ ณ จุดที่เกิดเหตุ ข้อหากระทำให้เกิดเพลิงไหม้โดยประมาท เป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ บาดเจ็บสาหัส และถึงแก่ความตาย

2. ดำเนินคดีและสั่งฟ้องวิศวกรผู้ควบคุมการก่อสร้างโรงงานของบริษัทฯ ข้อหาจัดให้มีการก่อสร้างผิดไปจากแบบแปลน แผนผัง โดยน่าจะเกิดอันตรายแก่บุคคลอื่น

3. ดำเนินคดีและสั่งฟ้องบริษัทฯ และกรรมการบริหารบริษัทฯ ข้อหากระทำโดยประมาทจัดให้มีการก่อสร้างอาคารผิดแบบแปลน ใช้อาคารโดยไม่ได้รับอนุญาต กระทำโดยประมาทไม่จัดให้มีทางออกฉุกเฉินในตัวอาคารโรงงาน หรือมีแต่ไม่เพียงพอตามที่กฎหมายกำหนด ไม่จัดให้มีสัญญาณแจ้งเหตุอันตรายให้เพียงพอที่จะเตือนให้คนงานออกพ้นเขตอันตรายได้ทันท่วงที ไม่จัดการฝึกซ้อมคนงานให้รู้จักใช้เครื่องดับเพลิง รวมทั้งไม่จัดให้มีการฝึกอบรมคนงานเมื่อมีเหตุฉุกเฉิน จนเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ บาดเจ็บสาหัส และถึงแก่ความตาย

พนักงานสอบสวนได้เสนอสำนวนการสอบสวนให้อธิบดีกรมตำรวจ พิจารณาและเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2536 ได้ส่งสำนวนการสอบสวนให้อัยการจังหวัดนครปฐม ดำเนินการต่อไป²⁶

ต่อมาวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2537 คณะกรรมการแรงงานและสวัสดิการสังคม สภาผู้แทนราษฎรขอทราบข้อมูลเพิ่มเติมจากกรมตำรวจ กรณีไฟไหม้โรงงานเคเคเคอร์รี่ ดังกล่าว ได้ข้อมูลเพิ่มเติม คือ พนักงานอัยการมีความเห็นส่วนใหญ่เหมือนกับพนักงานสอบสวน คือ สั่งฟ้องลูกจ้างที่สูบบุหรี่ ฟ้องบริษัทในฐานะนิติบุคคล และกรรมการผู้จัดการ ยกเว้น กรรมการบริหารบริษัทฯ บางคนที่ได้ลาออกไปก่อนที่อาคารโรงงานจะก่อสร้างเสร็จ หรืออยู่ต่างประเทศ จึงสั่งไม่ฟ้อง ซึ่งมีกรรมการบริหารที่ถูกสั่งไม่ฟ้องมีจำนวนถึง 10 คน²⁷

²⁶ มหาดไทยกับเหตุการณ์เพลิงไหม้โรงงานเคเคเคอร์รี่ (กรุงเทพมหานคร : บริษัทบริหารพิมพ์ จำกัด, 2536), หน้า 8-12.

²⁷ คณะกรรมการแรงงานและสวัสดิการสังคม, “หนังสือชี้แจงการประชุมคณะกรรมการ สภาผู้แทนราษฎร ด่วนที่สุด ที่ 2813/2537,” 18 พฤษภาคม 2537.

กรณีลูกจ้างได้รับสารตะกั่วในโรงงานอิเล็กทรอนิกส์ที่นิคมอุตสาหกรรมลำพูน

ในปี 2536 พบว่ามีลูกจ้างในโรงงานอิเล็กทรอนิกส์ที่นิคมอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน เสียชีวิตถึง 13 คน และพบว่าส่วนใหญ่มีสารเคมีประเภทสารตะกั่วสะสมอยู่ในร่างกาย

สาเหตุการตายของลูกจ้างทั้ง 13 คน ได้รับการชี้แจงว่า ส่วนใหญ่ตายด้วยโรคเอดส์ มีเพียง 4 คนเท่านั้น ที่ตายด้วยสาเหตุอื่น ๆ ทั้งที่ความเป็นจริงก่อนตายลูกจ้างทั้ง 13 คน ไม่เคยมีใครตรวจหาเชื้อเอดส์ และมีอาการเจ็บป่วยเพราะสารพิษอย่างเห็นได้ชัดเจน อีกทั้งแพทย์ในโรงพยาบาลท้องถิ่นที่เคยทำการรักษาผู้ป่วยทั้ง 13 คน ได้ยืนยันว่าผู้ป่วยล้วนแต่มีอาการแปลกใหม่ที่ไม่เคยพบมาก่อนและไม่สามารถระบุถึงเหตุการณ์ตายได้ เนื่องจากไม่มีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการรักษาผู้ป่วยจากการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมและอุปกรณ์การตรวจต่าง ๆ ก็ไม่มีความพร้อมในการรักษาพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข ควรจะมีการผลิตบุคลากรทางการแพทย์ที่เชี่ยวชาญด้านการรักษาโรคจากการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม อีกทั้งจัดสถานพยาบาลเฉพาะทาง ตามนิคมอุตสาหกรรมต่าง ๆ ให้เพียงพอ รวมทั้งควรมีการค้นคว้า ด้านโรคจากการทำงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดติดตามมา²⁸

อนึ่ง นอกจากกรณีที่ลูกจ้างได้รับสารตะกั่วเข้าไปในร่างกายเนื่องจากทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมแล้วสารตะกั่วยังเป็นปัญหาในเรื่องสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อประชาชนโดยทั่วไปอีกด้วย ซึ่งมีกรณีตัวอย่างที่ตำบลบางครุ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เดิมชุมชนแห่งนี้เป็นชุมชนเกษตรกรรมต่อมาประมาณ พ.ศ. 2508-2509 ความเจริญทางด้านอุตสาหกรรมมีมากขึ้น มีโรงงานเข้ามาตั้งในตำบลนี้เป็นจำนวนมาก จึงกลายเป็นชุมชนอุตสาหกรรม จนกระทั่งเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2519 เกิดเหตุเด็กหญิงรายหนึ่งเสียชีวิตด้วยอาการแพ้พิษสารตะกั่วอย่างฉับพลัน จากการสำรวจพบว่าบริเวณที่เด็กหญิงอาศัยอยู่นั้น ได้มีการนำเอาซีเมนต์และเปลือกแบตเตอรี่ที่ได้มาจากโรงงานหลอมตะกั่วมาถมและทำเป็นถนนและถนนสายนี้ยังติดต่อกับบริเวณบ้านทุกบ้านติดต่อกับแหล่งน้ำกินน้ำใช้ จากการตรวจสอบพบว่า ระดับตะกั่วที่ผิวดิน ในดินและอากาศเหนือผิวดิน ในน้ำมีค่าเฉลี่ยของระดับตะกั่วสูงมาก ทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณดังกล่าวเจ็บป่วยด้วยโรกระบบประสาทและสมอง จาก

²⁸ เบญจวรรณ บัวชู, “โรคที่เกิดจากการทำงาน,” วารสารจดหมายข่าว ตมส. ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (เมษายน 2537) : 9.

กรณีดังกล่าวไม่ปรากฏว่าได้มีการนำเอามาตรการทางกฎหมายใด ๆ เข้ามาจัดการต่อเรื่องดังกล่าวแต่อย่างใด²⁹

สำหรับอุบัติเหตุจากสารเคมีในต่างประเทศ เช่น ในประเทศญี่ปุ่น อุบัติเหตุแรงงาน อันเนื่องมาจากสารเคมีที่พบ ได้แก่ การเจ็บป่วยที่มีสาเหตุจากคุณสมบัติมีพิษของสารเคมี และอุบัติเหตุอันเนื่องมาจากการระเบิด ในการเจ็บป่วยส่วนมากจะมีในงานก่อสร้าง คนงานจะหายใจเอาไอของสารละลายอินทรีย์ที่มีอยู่ในการพ่นสี หรือภายในเรือเดินสมุทรในระหว่างปฏิบัติงานพ่นสีซึ่งมีการถ่ายเทอากาศไม่เพียงพอ ส่วนตัวอย่างอื่น ๆ เช่น ในสนามกอล์ฟ คนงานหายใจเอาสารประกอบอินทรีย์ฟอสฟอรัสที่มีอยู่ในยาฆ่าแมลงในขณะพ่นหรือฉีดสนามหญ้า³⁰

อีกตัวอย่าง คือ ในประเทศอังกฤษ จากการศึกษาสาธารณสุขคนคาดว่าจะมีคนงานที่ทำงานเกี่ยวข้องกับใยหิน เสียชีวิตด้วยโรคมะเร็งปอด โรคมะเร็งเยื่อหุ้มปอด และโรคปอดใยหิน ปีละ 3,000 ราย คนงานที่เป็นโรคหอบหืด จากสารเคมี ในปี 2536 ประมาณ 1,000 ราย คนงานที่เป็นโรคผิวหนังอักเสบประมาณปีละ 3,000 - 5,000 ราย³¹

โรคปอดอักเสบจากฝุ่นฝ้าย (Byssinosis)

โรคปอดอักเสบจากฝุ่นฝ้ายหรือโรคบิสสิโนซิส มีรายงานพบในเมืองไทยครั้งแรกในปี 2530 ในโรงงานทอผ้า จังหวัดสมุทรปราการ มีคนงานบางคนเจ็บป่วย มีอาการนอนราบไม่ได้ หอบ เหนื่อย เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลและคลินิก ไม่ต่ำกว่า 35 แห่ง ใน

²⁹ ทรงพล พลเยี่ยม, “มาตรการทางอาญากับปัญหาการก่อให้เกิดมลพิษของโรงงานอุตสาหกรรม.” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์, 2537), หน้า 3.

³⁰ ชัยยุทธ ชวลิตนิธิกุล, กาญจนา กานต์วิโรจน์ และสุมาลี ชนะชาญมงคล, “กฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับสภาพการเกิดอุบัติเหตุแรงงาน,” เอกสารวิชาการเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานในอุตสาหกรรมเคมี, หน้า 11-12.

³¹ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม, “ระบบความปลอดภัยในการทำงานประเทศอังกฤษ,” รายงานการสัมมนา “ผู้ประกอบการพบ ขบวนการ นายกรัฐมนตรี” 4 พฤศจิกายน 2537.

ระยะเวลา 5 ปี จากการสอบสวนโรคพบว่า มีผู้ป่วยด้วยโรคนี้ในโรงงานกว่า 20 เปรอร์เซนต์ และในปี 2532 มีรายงานผู้ป่วยโรคปอดอักเสบจากฝุ่นฝ้ายในโรงงานทอผ้าอีกแห่งหนึ่ง ในจังหวัดสมุทรปราการ เช่นกัน โดยแยกเป็นผู้ป่วยในแผนกปั่นด้าย จำนวน 32.5 เปรอร์เซนต์ และแผนกทอผ้า จำนวน 15.4 เปรอร์เซนต์ นอกจากนั้นยังมีรายงานการเกิดโรคนี้ในคนงานทอกระสอบ และผู้ทำงานสัมผัสกับปออื่น ๆ ด้วย³²

นอกจากนี้ยังพบว่า อุตสาหกรรมสิ่งทอ ย่านรังสิต พระประแดง มีแรงงานสตรีเจ็บป่วยด้วยโรคปอดแล้วกว่า 100 คน จากการตรวจสอบคาดว่า แรงงานหญิงในโรงงานเหล่านั้นใน 100,000 คน จะมีอัตราเสี่ยงต่อการเป็นโรคปอดถึง 1,000 คน³³ จะเห็นได้ว่า หากไม่มีมาตรการทางกฎหมายใด ๆ มาจัดการเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างจริงจัง คนงานที่เป็นโรคปอดฝุ่นฝ้ายอาจมีปริมาณมากขึ้นกว่านี้

กรณีลูกจ้างลงไปทำงานในบ่อบำบัดน้ำเสียแล้วขาดอากาศหายใจ จนเสียชีวิต

กรณีลูกจ้างของห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครจำนวน 4 คน นำบีมสูบน้ำของบ่อบำบัดน้ำเสียของห้างขึ้นมาซ่อม ขณะกำลังลงไปติดตั้งตามเดิมซึ่งต้องลงไปใบบ่อบำบัดน้ำเสีย ทำให้ลูกจ้างคนแรกที่ลงไปได้เพียงสักครู่ ขาดอากาศหายใจ หน้ามืดสลบหมดสติ ลูกจ้างที่เหลืออีก 3 คน ทอยยกกันลงไปช่วยเหลือเพื่อจะนำเพื่อนขึ้นมาจากบ่อ เกิดอาการหน้ามืด สลอบหมดสติ เช่นเดียวกัน ในที่สุดลูกจ้างดังกล่าวเสียชีวิตไป 2 คน และบาดเจ็บ 2 คน เหตุเกิดเมื่อประมาณต้นปี 2538

สำหรับสาเหตุของการเกิดเหตุจนลูกจ้างเสียชีวิตและบาดเจ็บในครั้งนี้ แพทย์ลงความเห็นว่าเป็น “ขาดอากาศหายใจ” กล่าวคือ ภายในบ่อบำบัดน้ำเสีย ซึ่งเป็นห้องสี่เหลี่ยมคอนกรีต กว้าง 3 เมตร ยาว 5 เมตร ลึก 5 เมตร ด้านบนปิดด้วยฝาเหล็กกลมหนา เมื่อฝาปิดสนิทโดยปกติจะใช้เป็นส่วนหนึ่งของพื้นถนนด้านข้างตัวอาคารรถยนต์ สามารถเล่นทับไปบนฝาเหล็กนั้นได้ ลักษณะภายในบ่อบำบัดน้ำเสียดังกล่าวนี้ว่าเป็นสถานที่อับอากาศตามกฎหมายความปลอดภัยในการทำงาน กล่าวคือ สถานที่ทำงานใด ๆ ที่มีทางเข้าออกจำกัด

³² อรรถพรณ เมธาติลกกุล, “โรคปอดอักเสบจากฝุ่นฝ้าย (โรคบิสสิโนซิส),” วารสารจดหมายเหตุฯ ตมส. ปีที่ 1 ฉบับที่ 10 (ธันวาคม 2536) : 10.

³³ เภมยจวรรณ บัวชู, “โรคที่เกิดจากการทำงาน,” วารสารจดหมายเหตุฯ ตมส. ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (เมษายน 2537) : 9.

มีการระบายอากาศตามธรรมชาติไม่เพียงพอที่จะทำให้อากาศภายในอยู่ในสภาพถูกสุขลักษณะและปลอดภัย ซึ่งอาจเป็นที่สะสมของสารเคมีเป็นพิษ สารไวไฟ รวมทั้งออกซิเจนไม่เพียงพอ ก่อนที่จะให้ลูกจ้างทำงานในสถานที่อับอากาศดังกล่าว จะต้องมีการตรวจสอบปริมาณสารเคมีและสิ่งปนเปื้อนในอากาศที่จะทำให้เกิดการขาดออกซิเจน การระเบิดและการเป็นพิษ ปริมาณออกซิเจนในอากาศจะต้องมีมากกว่า 18 % ซึ่งนายจ้างจะต้องจัดอุปกรณ์ช่วยหายใจ เข็มขัดนิรภัย สายชูชีพ (Life Line) และอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลอื่น ๆ ที่เหมาะสมและยังจะต้องจัดให้มีใบอนุญาตทำงานในสถานที่อับอากาศตามแบบที่ทางราชการกำหนดอีกด้วย ซึ่งการตรวจสอบพบว่า นายจ้างรายนี้ไม่มีมาตรการด้านความปลอดภัยในการทำงานของลูกจ้างดังกล่าว³⁴ ซึ่งกรณีนี้เป็นกรณีตัวอย่างที่นายจ้างละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎหมายความปลอดภัยในการทำงาน เป็นเหตุให้มีลูกจ้างเสียชีวิต

กรณีลูกจ้างขึ้นไปทำงานบนตู้คอนเทนเนอร์ แล้วตกลงมาเสียชีวิต

เหตุเกิดเมื่อประมาณต้นปี 2538 บริษัทในเขตจังหวัดสมุทรปราการ โดยลูกจ้างรายนี้ได้ขึ้นไปวางไม้หมอนรองตู้คอนเทนเนอร์ที่ชั้น 3 ของตู้ซึ่งสูงประมาณ 8 เมตร จากพื้น และได้ตกลงมาเสียชีวิตโดยนายจ้างไม่ได้จัดอุปกรณ์เข็มขัดนิรภัยหรือสายช่วยชีวิตหรืออุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลอื่น ๆ ให้แก่ลูกจ้างเพื่อป้องกัน การตกลงมาเป็น การไม่ปฏิบัติตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องความปลอดภัยในการทำงาน ในสถานที่ที่มีอันตรายจากการตกจากที่สูง วัสดุกระเด็นตกหล่น และการพังทลาย³⁵

³⁴ สมศักดิ์ มโนสิรินุกูล, “ข่าวน่ารู้,” อนุสารกองตรวจความปลอดภัย ปีที่ 1 ฉบับที่ 7 (กุมภาพันธ์ 2538) : 6.

³⁵ สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดสมุทรปราการ, “รายงานการตรวจสถานประกอบการ”.

กรณีลูกจ้างถูกลูกกลิ้งของเครื่องจักรดึงตัวเข้าไปจนเสียชีวิต

เหตุเกิดเมื่อประมาณต้นปี 2538 ลูกจ้างของบริษัทแห่งหนึ่งในเขตจังหวัดสมุทรปราการได้ทำงานที่บริเวณลูกกลิ้งของเครื่องจักรที่มีสายพานลำเลียง ได้ถูกลูกกลิ้งดังกล่าวดึงตัวเข้าไปจนเสียชีวิตโดยนายจ้างไม่ได้จัดทำตะแกรงเหล็กครอบหรือกั้นบริเวณลูกกลิ้งเพื่อป้องกันมิให้ลูกจ้างเข้าไปถูกลูกกลิ้งของเครื่องจักร เป็นการไม่ปฏิบัติตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง ความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับเครื่องจักร³⁶

นอกจากกรณีที่ลูกจ้างเสียชีวิตดังกล่าวแล้ว ยังมีกรณีที่ลูกจ้างได้รับบาดเจ็บเนื่องจากการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งพอจะยกตัวอย่างได้คือ

ในระหว่างเดือนมกราคม - มิถุนายน 2538 ที่บริษัทแห่งหนึ่งในเขตจังหวัดสมุทรปราการมีลูกจ้างถูกเครื่องบีบโลหะทับหรือกระแทกนิ้วขาด รวม 2 ราย และบาดเจ็บเล็กน้อย เช่น นิ้วบวม ถูกเหล็กบาดมือและนิ้ว รวม 65 ราย สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากลูกจ้างไม่ใช้คีมป้อนชิ้นงานแทนมือ ไม่สวมใส่ถุงมือและนายจ้างไม่ดูแลซ่อมแซมบำรุงรักษาเครื่องจักรให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัย เป็นเหตุให้เครื่องจักรขัดข้องโดยเครื่องบีบโลหะกระแทกลงมาเองโดยลูกจ้างยังไม่ได้กดสวิตช์³⁷ ซึ่งจะเห็นได้ว่ากรณีดังกล่าวเป็นความประมาทที่ตัวลูกจ้างเองบางส่วน และบางส่วนเป็นการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายของนายจ้าง

จากภัยต่าง ๆ ที่ลูกจ้างได้รับดังได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีภัยบางประเภทที่กฎหมายยังบัญญัติไม่ถึง ยกตัวอย่างเช่น ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การป้องกันและระงับอัคคีภัยในสถานประกอบการ เพื่อความปลอดภัยในการทำงานสำหรับลูกจ้าง ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน 2534 ยังไม่มีการบัญญัติให้สถานประกอบการต่าง ๆ ติดตั้งระบบน้ำฉีดลงมาจากเพดาน พร้อมกับมีเครื่องจับควันจากเพลิงไหม้ เพื่อให้ระบบน้ำบนเพดานทำงานโดยอัตโนมัติทันทีกรณีที่มีการเกิดเพลิงไหม้และมีควันไฟ วิธีนี้จะช่วยดับไฟขั้นต้นได้ทันทีในกรณีที่ไม่มีบุคคลใดสามารถเห็นเพลิงลุกไหม้ได้ เช่น ในโกดังสินค้าที่ปิดมิดชิด และจุดนี้เป็นข้อบกพร่องกรณีที่ไม่มีผู้ใดสามารถใช้เครื่องดับเพลิงที่มีอยู่ได้ อย่างเช่นกรณีโรงงานเคเดอร์ ลูกจ้างใช้เครื่องดับเพลิงไม่เป็นหรือเกิดความตกใจ หากมีระบบน้ำเพดานฉีดอัตโนมัติ ก็จะทำให้ดับเพลิงขั้นต้นได้ทันทีทั้งที่ อีกประการหนึ่ง ประกาศดังกล่าวยังมีข้อบกพร่อง คือ ในข้อ 33(2)

³⁶ เรื่องเดียวกัน.

³⁷ เรื่องเดียวกัน.

ซึ่งระบุว่า “อุปกรณ์ที่ทำให้เสียงสัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ทำงานต้องอยู่ในที่เด่นชัดเข้าไปถึง ง่ายหรืออยู่ในเส้นทางหนีไฟ โดยต้องติดตั้งทุกชั้นและมีระยะห่างจากจุดที่ลูกจ้างทำงานไม่เกินสามลิบเมตร” จะเห็นว่าประกาศดังกล่าว กำหนดให้มีสัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ชนิดใช้ อุปกรณ์ที่ทำให้เกิดเสียง เช่น กดปุ่ม แต่ยังไม่มีการกำหนดเพิ่มเติมให้ใช้ระบบสัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้แบบอัตโนมัติ กล่าวคือ เมื่อมีกลุ่มควันจากเพลิงไหม้จำนวนมาก สัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ก็จะเปล่งเสียงได้เอง ซึ่งจะทำให้ผู้ได้ยินเสียงแม้ในเวลากลางคืน นอกจากนี้ยังมีข้อบกพร่องของประกาศดังกล่าวในข้อ 11(6) ซึ่งระบุว่า “ประตูเปิดออกสู่ภายนอกอาคาร ต้องเป็นชนิดเปิดออกภายนอก ห้ามปิด ผูก หรือล๊อคประตูเข้าออกจากอาคารในขณะที่มีลูกจ้างปฏิบัติงาน” กรณีดังกล่าวมีปัญหาเรื่องการตีความในถ้อยคำของกฎหมาย กล่าวคือ คำว่า ห้ามปิดประตูเข้าออกนั้น ควรเขียนให้ชัดเจนว่า “ห้ามปิดด้วยกุญแจหรืออุปกรณ์ล๊อคอื่นใดที่ทำให้ไม่สามารถเปิดประตูได้” เนื่องจากปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยอาจมีการใช้ระบบล๊อคประตูอัตโนมัติก็ได้ ดังนั้นกฎหมายควรเขียนไว้อย่างกว้าง ๆ ให้ทันเหตุการณ์

ตัวอย่างต่อมาได้แก่ ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับเครื่องจักร ลงวันที่ 23 กรกฎาคม 2519 ข้อ 27 ระบุว่า “งานใดที่มีลักษณะไม่เหมาะสมแก่การที่จะให้ลูกจ้างใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลในการทำงานตามที่ระบุไว้ในหมวดนี้ นายจ้างอาจผ่อนผันให้ลูกจ้างระงับการใช้อุปกรณ์นั้น เฉพาะการปฏิบัติงานในลักษณะเช่นว่านั้นเป็นการชั่วคราวได้” การที่ประกาศดังกล่าวระบุไว้เช่นนี้ ทำให้เกิดข้อบกพร่องที่ทำให้ลูกจ้างได้รับอันตรายเป็นจำนวนมาก ดังที่ได้ยกตัวอย่างมาแล้วในกรณีที่ลูกจ้างถูกเครื่องปั๊มโลหะทับหรือกระแทกนิ้ววม แดง หรือขาด ซึ่งสาเหตุมาจากลูกจ้างไม่สวมใส่ถุงมือ ไม่ใช้คีมป้อนชิ้นงาน กรณีนี้ควรจะระบุให้นายจ้างดูแลให้ลูกจ้างใส่หรือใช้อุปกรณ์ หากฝ่าฝืนนายจ้างมีสิทธิที่จะไม่ให้ลูกจ้างทำงาน และที่ประกาศดังกล่าว กำหนดให้นายจ้างผ่อนผันไม่ต้องให้ลูกจ้างใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยนั้นไม่ถูกต้องอย่างยิ่ง เพราะการที่จะพิจารณาว่างานใดมีลักษณะไม่เหมาะสมหรือเหมาะสมที่จะต้องใช้อุปกรณ์ป้องกันหรือไม่ควรระบุให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้พิจารณาว่าสมควรอนุญาตหรือไม่ ไม่ใช่ให้นายจ้างพิจารณาเอง ซึ่งจะเป็นอันตรายต่อลูกจ้างอย่างมาก

อีกกรณีหนึ่ง ในเรื่องภัยของลูกจ้างจากสารเคมีดังกล่าวมาแล้ว ปรากฏว่ามีข้อบกพร่องตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับภาวะแวดล้อม (สารเคมี) ลงวันที่ 30 พฤษภาคม 2520 ในข้อ 7 ระบุว่า “ในกรณีที่ภายในสถานที่ประกอบกิจการที่มีสารเคมีหรือฝุ่นแร่ฟุ้งกระจายสู่บรรยากาศของการทำงานเกินกว่าที่กำหนดไว้ในตารางหมายเลข 1,2,3 หรือ 4 ให้นายจ้างดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุงเพื่อลดความเข้มข้นของสารเคมี หรือ ปริมาณฝุ่นแร่มิให้เกินกว่าที่กำหนดไว้ในตารางดังกล่าวแล้ว หากแก้ไขหรือปรับปรุงไม่ได้ นายจ้างจะต้องจัดให้ลูกจ้างสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล

บุคคล ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในหมวด 2 ตลอดเวลาที่ลูกจ้างทำงานเกี่ยวกับสารเคมีที่มีลักษณะหรือปริมาณที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพร่างกายของลูกจ้างดังต่อไปนี้

(1) ฝุ่นละออง ฟุ้ง แก๊สหรือไอเคมี ต้องสวมใส่ที่กรองอากาศ หรือเครื่องช่วยหายใจที่เหมาะสม

(2) สารเคมีในรูปของของเหลวที่เป็นพิษ ต้องสวมใส่ถุงมือยาง รองเท้าพื้นยางหุ้มแข้ง กระบังหน้าชนิดใสและที่กันสารเคมีกระเด็นถูกร่างกาย

(3) สารเคมีในรูปของของแข็งที่เป็นพิษ ต้องสวมใส่ถุงมือยางและรองเท้าพื้นยางหุ้มส้น”

กรณีดังกล่าวระบุให้นายจ้างแก้ไขที่แหล่งกำเนิดของสารเคมีก่อนเป็นอันดับแรก ถ้าทำไม่ได้จึงให้ลูกจ้างใช้อุปกรณ์ป้องกัน เช่น ที่กรองอากาศปิดจมูกและปาก ซึ่งหากสารเคมีฟุ้งกระจายโดยเหตุสุดวิสัย ลูกจ้างก็จะโดนสารเคมีโดยไม่ได้ใช้ที่กรองอากาศปิดจมูกและปากไว้ได้ทันทั่วทั้ง วิธีแก้ไขข้อบกพร่องของกฎหมาย คือ ให้นายจ้างทำพร้อมกันทั้ง 2 ทาง คือ ป้องกันไม่ให้สารเคมีฟุ้งกระจาย และให้ลูกจ้างใช้อุปกรณ์ปิดจมูกและปาก หากมีการฟุ้งกระจายโดยเหตุสุดวิสัย เช่น มีการฟุ้งกระจายของสารตะกั่วที่นิคมอุตสาหกรรมลำพูน หากลูกจ้างใช้อุปกรณ์ป้องกันปิดจมูกและปากไว้แล้วก็จะไม่ได้รับอันตราย ส่วนข้อบกพร่องอีกกรณีหนึ่ง คือ ในข้อ 16 ที่ระบุถึงงานที่นายจ้างอาจผ่อนผันให้ลูกจ้างระงับการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลเป็นการชั่วคราว กรณีนี้เช่นเดียวกับเรื่องเครื่องจักร ควรแก้ไขประกาศดังกล่าวให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้พิจารณาจะเหมาะสมกว่า และเป็นการป้องกันอันตรายจากการได้รับสารเคมีของลูกจ้างด้วย หรือทางแก้ไขอีกทางหนึ่ง คือ ควรตัดประกาศข้อ 16 ดังกล่าวออกไปทั้งหมด เพราะต้องการให้ลูกจ้างใช้อุปกรณ์ป้องกันสารเคมีไว้ตลอดเวลา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับมาตรการบังคับใช้กฎหมายความปลอดภัยในการทำงาน
2. เพื่อศึกษาถึงหลักการใช้มาตรการของกฎหมายความปลอดภัยในการทำงาน ทางด้านการปกครอง ทางแพ่งและทางอาญา
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาการบังคับใช้มาตรการของกฎหมายความปลอดภัยในการทำงาน ตลอดจนแนวทางแก้ไขปรับปรุง

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

1. ศึกษาวิจัยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 103 ว่าด้วยเรื่องความปลอดภัยในการทำงาน
2. วิเคราะห์เรื่องการใช้มาตรการของกฎหมายความปลอดภัยในการทำงาน เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงในหน่วยงานของรัฐ ปรับปรุงสถานประกอบการเพื่อให้ลูกจ้างปลอดภัย จากการทำงาน และให้นายจ้างปฏิบัติตามกฎหมายความปลอดภัยในการทำงานโดยเคร่งครัด
3. ปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของมาตรการความปลอดภัยในการทำงานให้ดีขึ้น

สมมติฐานในการศึกษาวิจัย

ความปลอดภัยในการทำงานของลูกจ้างในสถานประกอบการมีความสำคัญต่อนายจ้าง ลูกจ้าง และระบบเศรษฐกิจ โดยส่วนรวม รัฐจึงจำเป็นต้องเข้าไปดูแล แต่มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานในประเทศไทยยังไม่สมบูรณ์ ทั้งทางด้านประเภทของมาตรการและการบังคับใช้ สมควรต้องมีการปรับปรุงเพิ่มเติม

วิธีการศึกษาวิจัย

วิจัยจากเอกสาร โดยการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ คำบรรยายกฎหมาย ตลอดจนตัวบทกฎหมาย บทความ เอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 103 เกี่ยวกับกฎหมายความปลอดภัยในการทำงาน กฎหมายความปลอดภัยของต่างประเทศ เช่น อเมริกา ญี่ปุ่น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงทฤษฎี แนวความคิด ของความปลอดภัยในการทำงาน
2. ทำให้ทราบถึงแนวทางการใช้มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัย
ในการทำงาน
3. ทำให้ทราบถึงปัญหาการบังคับใช้กฎหมายความปลอดภัยในการทำงาน
4. ทำให้ทราบถึงแนวทางแก้ไขปรับปรุงมาตรการบังคับใช้เกี่ยวกับกฎหมาย
ความปลอดภัยในการทำงาน